

Werkwijze kwaliteit van habitattypen op gebiedsniveau

Inleiding

In de Natura 2000 profielen staan vier kwaliteitsaspecten van habitattypen inhoudelijk uitgewerkt: vegetatietypen, abiotische randvoorwaarden, typische soorten overige kenmerken van goede structuur en functie. De tekst van de leeswijzer geeft een toelichting op deze aspecten en de totstandkoming ervan. Deze bijlage geeft de betekenis aan van de instandhoudingsdoelen van kwaliteit van habitattypen op gebiedsniveau. In de praktijk moeten de (voor het specifieke geval relevante) ecologische inzichten met deze benaderingswijze toegepast worden op de relevante gebiedsinformatie. Uit de huidige jurisprudentie blijkt een goede ecologische onderbouwing steeds nadrukkelijker van belang.

Juridische achtergrond

Als juridisch kader voor de kwaliteitsaspecten van habitattypen in de profielen gelden de definities en artikelen uit de Habitatrictlijn. Conform de definities van de Habitatrictlijn gaat het bij de kwaliteit van habitattypen om 'structuur en functie' en 'typische soorten' (artikel 1 onder e). Artikel 6 lid 2 refereert aan 'ecologische vereisten' van habitattypen. De habitattypen zelf worden via een Europese Interpretatie Manual gekoppeld aan vegetatie-eenheden.

In het Natura 2000 Profielendocument zijn door Nederland deze kwaliteitsaspecten per habitatype geconcretiseerd (vegetatie-eenheden, abiotische randvoorwaarden, typische soorten en overige kenmerken van goede structuur en functie). Aan de hand van de kwaliteitsaspecten uit de profielen kan het beheerplan daarom ecologisch worden onderbouwd. Het expliciet maken van de wijze waarop de kwaliteit in een beheerplan wordt geborgd, versterkt de juridische houdbaarheid van een beheerplan.

De rol van het aspect 'typische soorten' bij vergunningverlening en passende beoordeling is aan een nadere juridische analyse onderworpen. De conclusie daarvan is dat typische soorten een rol moeten spelen bij vergunningverlening en passende beoordeling. Het is echter niet nodig om de typische soorten per soort apart te beoordelen. Een toetsing aan het kwaliteitsaspect typische soorten als geheel volstaat.

Kwaliteit habitatype op gebiedsniveau

Hieronder staat per kwaliteitsaspect aangegeven wat dit betekent op gebiedsniveau.

1. Vegetatietypen

Behoud van kwaliteit op gebiedsniveau betekent voor vegetatietypen behoud van het kwaliteitsniveau, uitgewerkt in de mate van variatie in de vegetatietypen en de verdeling daarvan over de oppervlakte; binnen die voorwaarde mag het ene vegetatietype vervangen worden door het andere.

Behoud van de kwaliteit betekent voor vegetatietypen concreet:

- o geen afname van het aantal goede vegetaties (aangegeven met 'G' in de profielen)
- o geen afname van de gezamenlijk door de goede vegetaties ingenomen oppervlakte;
- o geen afname van het aantal matige vegetaties (aangegeven met een 'M' in de profielen), tenzij die afname ten goede komt aan de goede vegetaties;
- o geen afname van de gezamenlijk door de matige vegetaties ingenomen oppervlakte, tenzij die afname ten goede komt aan de goede vegetaties.

N.B.: soms maakt een typische soort gebruik van een in vegetatiekundig opzicht matige vegetatie (bijvoorbeeld een Adder in een pijpenstrootje-vegetatie binnen H4010 - Vochtige heiden). In dat geval mag die vegetatie op die plek worden beschouwd als goed (want hij draagt bij aan een goede kwaliteit).

Verbetering van kwaliteit houdt in dat er een verschuiving plaatsvindt van matige naar goede vegetaties: in aantal (variatie) en/of in oppervlakte.

2. Abiotische randvoorwaarden

Behoud van kwaliteit op gebiedsniveau betekent voor abiotische randvoorwaarden behoud van de variatie binnen het kernbereik van elk aspect en de verdeling daarvan over de oppervlakte; de verschillende aspecten zijn niet onderling uitwisselbaar.

Behoud betekent concreet:

- o voor elk van de zes abiotische randvoorwaarden neemt het oppervlak dat voldoet aan het kernbereik niet af;
- o voor elk van de zes abiotische randvoorwaarden neemt het aantal klassen van het kernbereik niet af (op klasse-niveau vindt dus geen versmalling van de abiotische variatie plaats);
- o het oppervlak dat voldoet aan het aanvullend bereik neemt niet af, tenzij die afname ten goede komt aan oppervlak dat voldoet aan het kernbereik;
- o voor elk van de zes abiotische randvoorwaarden neemt het aantal klassen van het aanvullend bereik niet af, tenzij die afname leidt tot toename van het aantal klassen in het kernbereik.

Verbetering van kwaliteit houdt in dat er een verschuiving plaatsvindt van aanvullend bereik naar kernbereik bij de verschillende factoren: in aantal klassen (variatie) en/of in oppervlakte.

De vegetatietypen en de typische soorten kunnen goed als indicator dienen voor de abiotische kwaliteit. Bij het uitwerken van instandhoudingsdoelstellingen in beheerplannen kan deze samenhang worden gebruikt. Wanneer de vegetatietypen en typische soorten zijn geconcretiseerd in omvang en ruimte, betekent dit ook dat de abiotische randvoorwaarden die daarbij horen (tot op zekere hoogte) kunnen worden afgeleid. Bij de lokalisering van de gewenste kwaliteit van habitattypen (in termen van abiotische aspecten als zuurgraad en dergelijke) kan hier gebruik van worden gemaakt.

3. Typische soorten

Behoud van kwaliteit op gebiedsniveau betekent voor de typische soorten behoud van de aanwezige variatie in typische soorten en hun gemiddelde verspreiding in het gebied; de typische soorten en hun dichtheden zijn onderling uitwisselbaar.

Behoud betekent concreet:

- o het totale aantal verschillende typische soorten dat aanwezig was op het moment van aanwijzen van het gebied neemt niet af;
- o het eventuele verdwijnen van een typische soort kan worden gecompenseerd door de vestiging van een andere typische soort;
- o de mate van verspreiding van de typische soorten (als geheel) in het betreffende habitatype neemt gemiddeld genomen niet af;
- o indien het landelijke behoud van een typische soort staat of valt met het behoud van deze soort in een bepaald gebied, dan is behoud van die specifieke soort in dat gebied noodzakelijk.

Verbetering van kwaliteit houdt in dat er meer typische soorten zich vestigen en/of meer verspreid in het gebied voor gaan komen.

Op gebiedsniveau kan een ecologisch relevant schaalniveau gekozen worden waarop naar de gemiddelde verspreiding van typische soorten gekeken wordt. Bijvoorbeeld de aanwezigheid in een kilometergrid.

N.B. wanneer een eventuele ingreep zou leiden tot het verdwijnen van de soort uit Nederland (uitsterven) dan moet deze typische soort in dat specifieke gebied worden behouden.

4. Overige kenmerken van goede structuur en functie

Behoud van kwaliteit op gebiedsniveau betekent voor de overige kenmerken van goede structuur en functie het blijven voldoen aan de genoemde voorwaarden (indien daar al aan werd voldaan); de verschillende aspecten zijn niet onderling uitwisselbaar.

Verbetering van kwaliteit betekent dat er beter wordt voldaan aan deze voorwaarden.

N.B. Indien bij een bepaald kenmerk "bij voorkeur..." staat, dan is het slechts een suggestie voor het beheer(plan) en hoeft er dus *niet* op te worden getoetst (het kenmerk is niet essentieel voor de kwaliteit).